

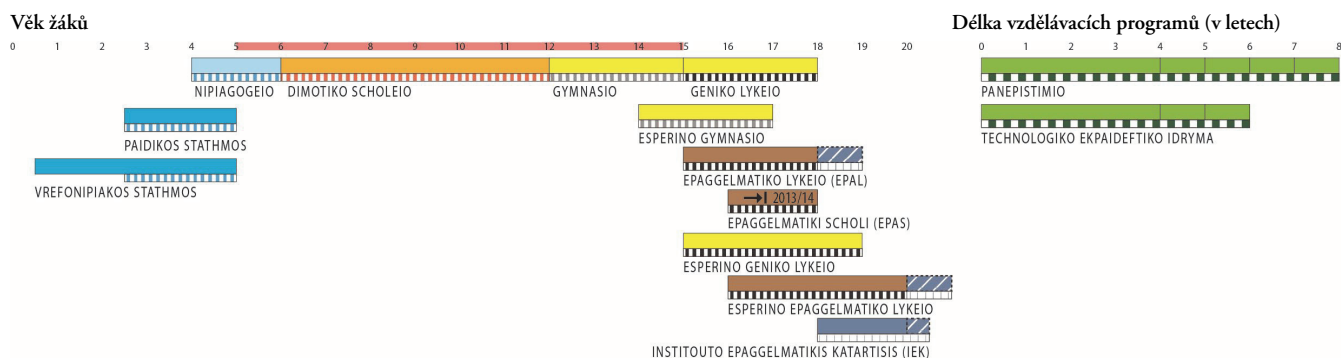
Odborné vzdělávání v Řecku

Řecko v tomto pololetí úspěšně předsedá EU, a proto přinášíme bližší informace o jeho systému vzdělávání. Článek čerpá z materiálů Eurydice a z nedávno vydané publikace Cedefopu.

Rozloha Řecka: 131 957 km² včetně 1310 km² moře. Počet obyvatel: 10 775 557. Hlavní město: Atény.

Schéma vzdělávacího systému z EURYDICE

Povinná školní docházka

Povinná školní docházka trvá v Řecku od 5 do 15 let věku. Skládá se z jednoho roku v mateřské škole, šesti let v základní škole a tří let v nižší sekundární škole, denní nebo večerní (pokud žáci pracují).

Střední vzdělávání

Absolventi povinného vzdělávání si vybírají mezi všeobecným a odborným vzděláváním. Všeobecné vzdělávání poskytuje všeobecné lyceum (γενικό λύκειο – ΓΕΛ), které je buď tříleté, nebo čtyřleté ve večerních

školách pro pracující. Žáci vstupují do lycea v 15 letech a končí v 18 letech. V 1. ročníku je vyučování všeobecné, ve 2. a 3. ročníku jsou vedle všeobecných též odborně zaměřené předměty. S výběrem odborných předmětů žákům pomáhá poradenství poskytované decentralizovanými strukturami ředitelství ministerstva školství pro profesní orientaci, poradenství a vzdělávací činnosti ΣΕΠΕΔ. Absolventi ΓΕΛ mohou skládat národní zkoušku nutnou pro vstup na vysokou školu¹.

Podle zákona o středním vzdělávání (č. 4186/2013), jehož záměrem je, mimo jiné, přilákat více žáků do odborných škol, mají žáci kromě všeobecného lycea tyto možnosti výběru:

- počáteční odborné vzdělávání ve středních odborných školách (Επαγγελματικά Λύκεια – ΕΠΑΛ), denních nebo večerních;
- počáteční profesní příprava mimo školský systém v profesních školách (σχολές επαγγελματικής κατάρτισης – ΣΕΚ), v profesních institutech (ινστιτούτα επαγγελματικής κατάρτισης – ΙΕΚ), ve střediscích celoživotního vzdělávání a v kolejích (κολλέγια).

Střední odborné školy (ΕΠΙΑΑ)

Formální odborné vzdělávání a příprava (OVP) se řídí zákonem č. 3879/2010 o celoživotním vzdělávání a zahrnuje i vzdělávání dospělých. Absolventi získávají celostátně uznávané certifikáty. Střední odborné školy (veřejné nebo soukromé) jsou zakládány výhradně ministerstvem školství a mohou být denní nebo večerní. Minimální věk pro přijetí do večerní školy je 16 let.

Veřejné střední odborné školy nabízejí obory, které jsou uvedeny v zákoně. Vzdělávací programy jsou uspořádány podle sektorů, skupin oborů a oborů. Většina sektorů nabízí dva nebo více oborů. V současné době jsou to tyto sektory: informatika, strojírenství, elektrotechnika/elektronika/automatizace, stavebnictví, životní prostředí a přírodní zdroje, administrativa a ekonomika, zemědělství, potravinářství a výživa a povolání v obchodním loďstvu (kapitán, mechanik).

Podle nového zákona mají být obory přizpůsobeny národním a regionálním ekonomickým potřebám podle doporučení ministerstev, regionálních správ a sociálních partnerů. Kurikula mohou být vytvářena v souladu s Evropským systémem kreditů pro odborné vzdělávání a přípravu – ECVET, a brát v úvahu existující profily povolání certifikované Národní organizací pro certifikaci kvalifikací a profesního poradenství (Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού – ΕΟΠΠΕΠ).

Programy středních odborných škol mají dvě úrovně:

- tříletý program (ΕΠΑΛ);
- dodatečný *učňovský rok* (Επαγγελματικές σχολές – ΕΠΑΣ).

Žáci se závěrečným vysvědčením z povinného vzdělávání vstupují do 1. ročníku bez přijímací zkoušky. Po absolvování 1. ročníku mohou přejít do druhého ročníku střední všeobecně vzdělávací školy.

Volitelný *učňovský rok* (vzdělávání na pracovišti) byl zaveden novým zákonem pro absolventy středních odborných škol. Zahrnuje učení na pracovišti, specializační kurz a přípravné kurzy na certifikaci ve škole. Podílí se na něm škola a organizace zaměstnavatelů (Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού – ΟΑΕΔ).

V letech 2001–2011 klesl počet středních odborných škol o třetinu, což zvláště silně zasáhlo soukromé školy (86,5 %).

Počet žáků v odborném vzdělávání ve stejné době také prudce poklesl o více než 35 %, v soukromých školách až o 91 %. Počet dívek stále klesá, v letech 2001–2011 činila čistá ztráta více než 50 %. Podíl zahraničních a repatriovaných žáků v ΕΠΑΛ ve školním roce 2009–10 činil 16 %, v ΕΠΑΣ 15 %.

V roce 2009–10 byly pro žáky ΕΠΑΛ nejpřitažlivější sektory zdravotnictví a sociální péče (20,3 %) a informatiky (14,4 %). V ΕΠΑΛ i ΕΠΑΣ docházelo k růstu v sektorech spojených se službami. Pro hospodářský růst země v letech 2014–20 jsou důležité zejména obory ve zdravotnictví, energetice, informatice, potravinářství, životním prostředí, zpracování kovů a stavebních materiálů. V roce 2013 však ministerstvo

školství odstranilo z veřejných ΕΠΑΛ a ΕΠΑΣ 52 programů, z nichž některé byly v populárních nebo dynamicky se rozvíjejících sektorech.

Absolventi středních odborných škol dostanou závěrečné vysvědčení, které je ekvivalentem vysvědčení ze všeobecného lycea, a diplom o specializaci 4. úrovně EQF po zkouškách, které pořádají ΕΠΑΛ. Absolventi *učňovského roku* dostanou diplom 5. úrovně EQF, který vydává ministerstvo školství a ΟΑΕΔ. Absolventi večerní odborné školy nemusí vstupovat do *učňovského roku*, mohou si však požádat o certifikaci svých kvalifikací, pokud pracovali alespoň 600 dní v oboru, který studovali ve škole.

Orgánem odpovědným za certifikaci kvalifikací a za udělování diplomů absolventům *učňovského roku* je Národní organizace pro certifikaci kvalifikací a profesní poradenství (Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού προσανατολισμού – ΕΟΠΠΕΠ) buď sama, nebo společně s ΟΑΕΔ. Ti, kdo složí certifikační zkoušku, dostanou diplom i licenci k provozování řemesla. Ministerstva, která vydávají příslušné profesní licence, se mohou také podílet na pořádání zkoušek.

Absolventi ΕΠΑΛ a ti, kdo mají ekvivalentní certifikát z jiné země, se mohou přihlásit ke zkouškám na technologický vzdělávací institut (Τεχνολογικό εκπαιδευτικό ίδρυμα – ΤΕΙ) v příbuzném oboru; počet míst je omezen kvótou. Mohou se také zúčastnit národních zkoušek pro přijetí na univerzitu a ΤΕΙ ve stejném termínu a za stejných podmínek jako absolventi všeobecně vzdělávacích škol.

Odpovědnost za umístění a vzdělávání žáků v *učňovském roce* sdílejí ΕΠΑΛ a ΟΑΕΔ. Programy *učňovského roku* mají být financovány z národních fondů a/nebo z fondů EU, podniky se na financování nepodílejí.

Neformální OVP: profesní školy (σχολές επαγγελματικής κατάρτιση – ΣΕΚ), postsekundární odborné školy (ιστιτούτα επαγγελματικής κατάρτισης – ΙΕΚ), koleje a střediska celoživotního vzdělávání (κολλέγια και κέντρα διά βίου μάθησης – ΚΔΒΜ)

Zákon o neformálním vzdělávání (č. 3879/2010) definuje neformální vzdělávání jako vzdělávání poskytované v organizovaném rámci mimo formální vzdělávací systém, které může vést k národně uznávané kvalifikaci. Zahrnuje počáteční profesní přípravu, další profesní přípravu a vzdělávání dospělých.

Na veřejné a soukromé poskytovatele profesní přípravy mimo formální vzdělávací systém dohlíží Generální sekretariát pro celoživotní vzdělávání (Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης – ΓΓΔΒΜ). Podle

nového zákona jsou obory ve veřejném odborném vzdělávání a sektory, do nichž jsou zařazovány, určovány rozhodnutím ministra školství v souladu s potřebami národního a místního hospodářství a návrhy regionálních správ, kompetentních ministerstev a sociálních partnerů. Kurikula pro jednotlivé obory by měla brát v úvahu profily povolání nebo požadované profesní kvalifikace. Kurikula pro počáteční profesní přípravu vytváří ΓΓΔΒΜ a certifikuje ΕΟΠΠΕΠ. Mohou být definována jako výsledky učení a spojena s kredity podle ECVET.

Profesní školy

Nově založené ΣΕΚ, které nahradily předchozí ΕΠΑΣ (*nové schéma ještě není k dispozici, AK*), mohou být veřejné nebo soukromé a poskytovat počáteční profesní přípravu těm, kdo ukončili povinné vzdělávání. Programy jsou tříleté, ve veřejných školách se neplatí žádné školné. Žáci nad 20 let nebo zaměstnaní chodí do čtyřleté večerní školy.

Posledním ročníkem tříletého programu je učňovství. Ti, kdo mají vysvědčení o ukončené povinné docházce, nemusí skládat přijímací zkoušky do 1. ročníku ΣΕΚ. Podle zákona (č. 4186/2013) mají programy ΣΕΚ tato zaměření: zemědělství/potravinářství/výživa, technické aplikace, umění a aplikované umění, turismus a pohostinství. Každé zaměření nabízí více oborů; některé obory jsou nabízeny mimo tyto skupiny.

V *učňovském roce* se vyučování v dílnách střídá s učením na pracovišti. Řídí se smlouvou mezi ΟΑΕΔ a zaměstnavatelem, která by měla poskytnout stimuly pro přijetí žáka do zaměstnání po ukončení *učňovství*. Absolventi mohou také pokračovat v programu, který je připraví na hodnocení a certifikaci osvojených znalostí a dovedností, takže mohou získat profesní diplom od ΕΟΠΠΕΠ.

Žáci, vycházející z 2. ročníku ΣΕΚ, dostávají certifikát 2. úrovně Evropského rámce kvalifikací (EQF), absolventi *učňovského roku* diplom 3. úrovně.

Programy terciárního vzdělávání nejsou pro absolventy ΣΕΚ přístupné.

Programy v postsekundárních odborných školách (*Ινστιτούτα επαγγελματικής κατάρτισης – ΙΕΚ*) – ISCED 4B Tyto veřejné a soukromé školy poskytují počáteční odborné vzdělávání především absolventům středních škol a také těm, kdo ukončili ΣΕΚ a potřebují se integrovat do trhu práce. Jsou otevřeny absolventům ΕΠΑΣ, kteří mohou vstoupit do 3. semestru příbuzné specializace, absolventům všeobecně vzdělávacích středních škol, absolventům povinného vzdělávání (v některých oborech) a cizincům (s certifikáty jazykové způsobilosti).

Programy ΙΕΚ trvají pět semestrů, čtyři tvoří teoretická a laboratorní příprava trvající až 1200 vyučovacími hodinami, jedna praktická příprava či učňovství (celkem 1050 hodin), která může být souvislá nebo segmentovaná. Každá ΙΕΚ se může zaměřit na určitý sektor nebo nabízet přípravu v několika sektorech, např. aplikované umění, turismus/doprava, potraviny/nápoje, průmyslová chemie, informatika/telekomunikace/sítě, oblečení/obuv, které zahrnují různé specializace.

Ti, kteří úspěšně ukončí studium, dostanou atestaci z profesní přípravy. Tato atestace je opravňuje ke skládání (praktických a teoretických) zkoušek pod jurisdikcí ΕΟΠΠΕΠ, čímž získají certifikát středního OVP. Absolventům ΙΕΚ jsou udělovány diplomy profesní specializace 5. úrovně EQF.

V roce 2012 bylo 93 veřejných ΙΕΚ v 74 městech a 46 soukromých ΙΕΚ v 15 městech.

Do prvního semestru roku 2013 se do veřejných ΙΕΚ zapsalo 9460 studentů (3868 mužů a 5592 žen). V letech 2000–2010 počet studentů ΙΕΚ klesl, podíl žen však drží nad 50 %. Tento trend lze možná vysvětlit založením většího počtu vysokých škol, které nabízejí podobné obory a absorbovaly absolventy středních škol, a také nejistým uplatněním absolventů ΙΕΚ.

Vyšší odborné školy (ISCED 5B)

Programy těchto škol jsou dvouleté až pětileté. Většinou zahrnují období praktické přípravy na pracovišti. Někdy je pro přijetí do těchto škol třeba složit všeobecnou zkoušku pro přijetí do vysokoškolského vzdělávání, jindy školy vyžadují speciální (talentové) přijímací zkoušky. Školy pracují pod dohledem příslušného ministerstva, např. ministerstva turismu nebo kultury.

Diplomy udílené těmito školami a kvalifikace, které představují, jsou v některých případech (pedagogické a technické školy, akademie obchodního loďstva) považovány za ekvivalenty udílené TEI tzn., že odpovídají 6. úrovni EQF. Jinak, např. školy v oblasti turismu, vojenské školy pro nižší důstojníky, policejní akademie, taneční a divadelní školy, jsou považovány za neuniverzitní terciární instituce a kvalifikace, které udílejí, odpovídají 5. úrovni EQF.

Programy nabízené kolejemi (κολλέγια)

Koleje nabízejí programy založené na dohodách o akreditaci a franšíze se zahraničními vysokými školami, které jsou uznávány kompetentními úřady v zemi, kde působí, nebo jsou v seznamu ministerstva školství, který obsahuje mezinárodně akreditované programy (zákon č. 3996/2011 o fungování kolejí). Tyto programy vedou buď k prvnímu diplomu po alespoň třech letech studia, nebo k postgraduální kvalifikaci.

Programy kolejí stojí mimo formální vzdělávání, avšak diplomy, tituly, certifikáty a jiné druhy dokladů

mohou být uznávány jako ekvivalent vysokoškolských titulů udílených formálním vzdělávacím systémem, pokud splňují určité podmínky.

Další OVP: ΚΔΒΜ a jiné instituce poskytující celoživotní vzdělávání

Další odborné a všeobecné vzdělávání dospělých poskytují ΚΔΒΜ. Ministerstvo školství odpovídá prostřednictvím ΕΟΠΠΕΠ za zabezpečování kvality neformálního vzdělávání, evaluaci ΚΔΒΜ a monitorování jejich činnosti.

Řecká regionální správa ustavila administrativní orgány, které mají řídit národní síť celoživotního vzdělávání. Každý region si vypracuje svůj vlastní program, který obsahuje investice, akce nebo programy profesní přípravy a obecněji aktivity zavádějící veřejnou politiku celoživotního vzdělávání v regionu. Městské úřady mohou zakládat ΚΔΒΜ nebo vytvářet jejich síť v oblasti své působnosti. Většina obcí má ΚΔΒΜ, která poskytují všeobecné a odborné vzdělávání dospělým. Příkladem decentralizace celoživotního vzdělávání mohou být programy o recyklaci odpadu a informování veřejnosti o jeho významu, které v roce 2013 zavedl region Αττικής (Attika). Κρήτης (Kréta) uspořádala programy pro energetické inspektory a v celém Řecku byly zavedeny regionální programy vzdělávající nezaměstnané v informačních a komunikačních technologiích. Aténský magistrát nabídl svým zaměstnancům programy zaměřující se na chování a komunikaci s veřejností, soluňský magistrát organizuje programy otevřené univerzity ve spolupráci s akademickou obcí.

Programy učňovství ΟΑΕΔ

Učňovství bylo zavedeno výnosem č. 3971/1959 a je založeno na německém duálním systému, který kombinuje vyučování ve škole s placenou prací v podniku.

ΟΑΕΔ řídí celkem 51 učňovských škol ΕΠΑΣ, v nichž se průměrně ročně vzdělává zhruba 10 000 žáků. Kurzy trvají dva roky. Přijímají žáky ve věku 16 až 23 let, kteří ukončili alespoň jeden ročník střední školy. Placená praktická práce probíhá čtyři nebo pět dní v týdnu v podnicích veřejného nebo soukromého sektoru podle podmínek specifikovaných v učební smlouvě. Participující podniky jsou subvencovány. Škola odpovídá za nalezení vhodného učebního místa pro své žáky.

Subvence pro podniky činí 12 eur za den profesní přípravy. Subvence může být placena buď zaměstnavateli, nebo přímo učni. Částka placená učni tvoří 70 % z minimální mzdy stanovené kolektivní smlouvou po celé dva roky.

Instituce učňovství byla v zemi posílena ustavením a fungováním 30 úřadů pro kariérní poradenství v od-

borném vzdělávání v rámci ΕΠΑΣ. Ty systematicky usilují o spojení odborného vzdělávání se světem práce tím, že umísťují učně na vhodná pracovní místa v podnicích soukromého a veřejného sektoru. Efektivnost systému učňovství pro integraci do trhu práce dokazuje fakt, že 70 % absolventů bezprostředně vstupuje do zaměstnání.

Absolventi ΕΠΑΣ získají diplom o specializaci odpovídající 4. úrovni EQF, pracovní praxi a právo na důchod.

V letech 2001–2012 počty žáků ve školách ΕΠΑΣ v rámci ΟΑΕΔ klesly o více než 32 %, což je číslo srovnatelné se všeobecným poklesem počtu žáků v odborném vzdělávání a přípravě (ΕΠΑΛ a ΙΕΚ). Ve stejném období se počet dívek zvýšil z 25 % z celkového počtu žáků na 36,5 %. Nejpopulárnější obory jsou elektrikář, instalatér, automechanik, počítačový technik a kadeřník.

Závěrem vám přinášíme důkaz o tom, že v Řecku nemusíte obdivovat jen staré památky, protože i nová architektura má svůj styl.

Pro přílohu Zpravodaje jsme pochopitelně vybrali moderní stavbu, která má silný vztah ke vzdělávání – budovu Pedagogické fakulty Aristotelovy univerzity v Soluni.

<http://www.auth.gr/en/educ>

Anna Konopásková

¹ Viz též *Ukončování středního vzdělávání v Evropě 4. Zpravodaj 2009, č. 12, s. 8.*

Pramen:

CEDEFOP.

Vocational education and training in Greece : short description. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2014. 58 s. ISBN 978-92-896-1620-1 Sg. 7103 Elektronická verze v angličtině a řečtině:

<http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/22556.aspx>

Podíváte-li se na schéma soustavy vzdělávání v anglické i řecké verzi, uvidíte, že je nebylo možné reprodukovat pro špatnou kvalitu tisku.